

Overvåking av hekkende hubro i tilknytning til Hellvik steinbrudd

Årsrapport og status

Toralf Tysse

Overvåking av hubro i tilknytning til Hellvik steinbrudd

Ecofact rapport: 465

www.ecofact.no

Referanse til rapporten:	Tysse, T. 2015. Overvåking av hekkende hubro i tilknytning til Hellvik steinbrudd. Årsrapport og status. Ecofact rapport 465 s.
Nøkkelord:	Masseuttak, utvidelse, rødlisteart, påvirkning
ISSN:	1891-5450
ISBN:	978-82-8262-463-3
Oppdragsgiver:	Larvik Granite as
Prosjektleder hos Ecofact:	Toralf Tysse
Samarbeidspartnere:	
Prosjektmedarbeidere:	Bjarne Oddane
Kvalitetssikret av:	Bjarne Oddane
Forside:	Hubro i kystlynghei. Foto: Roy Mangersnes

www.ecofact.no

INNHold

1	FORORD	2
2	SAMMENDRAG	3
3	BAKGRUNN	4
4	STATUS FOR STEINBRUDET	4
5	METODIKK	5
6	HUBRO I INFLUENSOMRÅDET FOR STEINBRUDET	7
6.1	TERRITORIETS AVGRENSING.....	7
6.2	REIRPLASSER OG UNGEPRODUKSJON	8
6.3	HEKKESESONGEN 2015	9
6.4	STEINBRUDETS PÅVIRKNING AV HUBROENS UNGEPRODUKSJON.....	9
6.5	UTVIDELSE AV STEINBRUDET – VIDERE OVERVÅKING.....	10
7	REFERANSER	10

1 FORORD

Denne rapporten gir en status for hekkende hubro ved Larvike Granites steinbrudd nær Hellvik, Eigersund kommune. Tiltakshaver har planer om utvidelse av steinbruddet nærmere hubroens hekkeområder, og i denne forbindelse ble det gjennomført feltregistreringer i området i 2015.

Stephan Christian Kleive fra oppdragsgiver Larvike Granite as takkes for godt samarbeid.

Toralf Tysse

September 2015

2 SAMMENDRAG

Beskrivelse av oppdraget

Larvike Granite as planlegger utvidelse av steinbruddet ved Hellvik, et brudd som har vært i drift her siden 2002. I forbindelse med oppstartplanene av steinbruddet i 2000, ble det avdekket at tiltaksområdet ligger like ved et hekkeområde for hubro. Ved behandlingen av reguleringsplanen for prøvedrift i 2001, stilte Eigersund kommune krav om at det ble gjennomført et overvåkingsprogram på hubro.

Med en utvidelse av steinbruddet i retning av hekkeplassene for hubro, er det nå lagt opp til en årlig overvåking av hubroene i området. Denne rapporten belyser status for sesongen 2015.

Datagrunnlag

Materialet for denne rapporten baserer seg på feltarbeid i 2015, samt tidligere innsamlede opplysninger om hubro i området. Hubroene ved Hellvik har siden 2007 årvisst blitt fulgt opp av Ecofact, et prosjekt som omfatter totalt 21 territorier i sør-Rogaland. Dette prosjektet har sammenheng med planer om utbygging av vindkraft i landsdelen. Det foreligger også opplysninger om hubroens bruk av området flere tiår tilbake i tid.

Sommeren 2015 ble de fem kjente reirplassene i hubroterritoriet kontrollert. I tillegg ble en takseringsrute i territoriet gått opp.

Biologiske verdier

Undersøkelsene av hubro sommeren 2015 viser at hubroene fremdeles holder hekketerritoriet som omfatter steinbruddet. Det ble imidlertid ikke dokumentert hekking i noen av de fem kjente reirplassene, og det antas derfor at paret har stått over hekkingen i år. Sportegn i takseringsruta og ved reirplassene avdekket flere ferske spor av hubro.

3 BAKGRUNN

Larvik Granite as igangsatte i 2002 prøvedrift av et steinbrudd nord for Hellvik i Eigersund kommune. Siden har det vært permanent drift av steinbruddet, og nå er tiltakshaver i ferd med å utvide bruddet nordover. Reguleringsplanen for utvidelse av bruddet ble godkjent i 2013.

I forbindelse med søknaden om prøvedrift av steinbruddet, ble det i sin tid avdekket at den rødlistede hubroen hekket i influensområdet. Eigersund kommune stilte som krav at lokaliteten ble fulgt opp i forbindelse med driften av steinbruddet. Det ble utarbeidet et overvåkingsprogram for dette arbeidet.

Ambio Miljørådgivning (oppkjøpt av Ecofact i 2011) gjennomførte i 2000, 2002 og 2003 (Tysse 2000, 2002, 2003) undersøkelser av hubro i tilknytning til steinbruddet på Hellvik. Undersøkelsene omfattet kontroll av kjente reirplasser og søk etter nye, samt gjennomgang av en fast takseringsrute. Etter 2003 er det ikke gjort noen undersøkelse av hekkelokaliteten som er relatert til steinbruddet. Appelgren og Tysse (2011) har ellers vurdert virkninger for hekkende hubro dersom utvidelsesplanene gjennomføres.

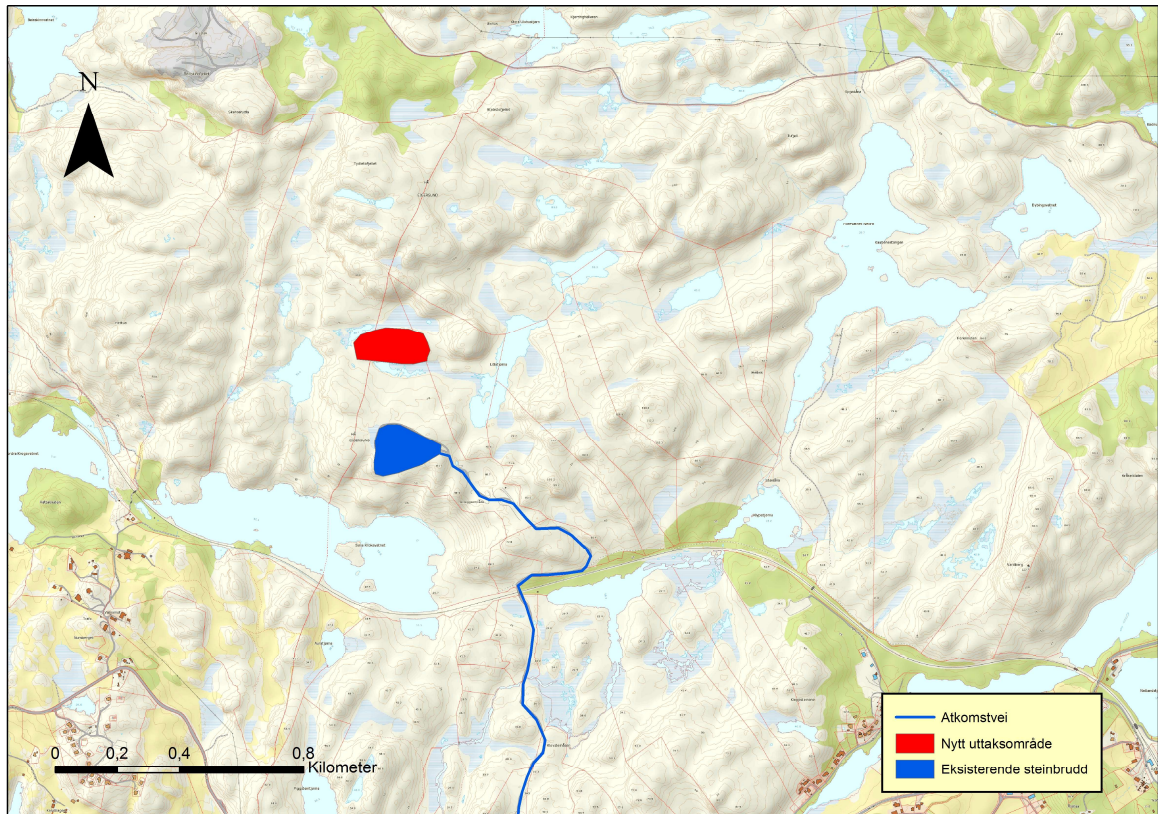
Hekkelokaliteten for hubro ved Hellvik har i perioden 2007 – 2015 vært inkludert i et større overvåkingsprogram for hubro. Dette er undersøkelser i tilknytning til planlagte vindkraftverk i Sør-Rogaland, og prosjektet har vært driftet av Ecofact. Totalt 21 lokaliteter har vært fulgt opp årlig med lytting, kontroll av reirplasser og registrering av ungeproduksjon. Noen av hekkefuglene, deriblant en hann i Hellvikterritoriet, har vært merket med satelittsender. Det foreligger derfor data for hekkelokaliteten for hvert år siden 2007.

4 STATUS FOR STEINBRUDDET

I 2001 ble det gitt tillatelse til prøvedrift av steinbruddet ved Hellvik, gjennom godkjenning av reguleringsplanen. Driften av steinbruddet startet i 2002, og frem til 2015 har driften vært knyttet til et relativt begrenset område mellom Søre Krokavatnet og Litlatjørna, helt på grensen til Hå kommune.

Den 22.4. 2013 godkjente kommunestyret i Eigersund reguleringsplan og konsekvensutredning for utvidelse av steinbruddet ved Hellvik.

Figur 4.1 illustrerer beliggenhet av steinbruddet i dag, samt de områder der det er godkjent utvidelse av steinbruddet. Selve steinbruddet er ikke utvidet nordover etter at utvidelsen ble godkjent, men det er likevel gjennomført arbeid med veien frem til utvidelsesområdet i nord i løpet av det siste året (Stephan Kleive, pers. medd.).

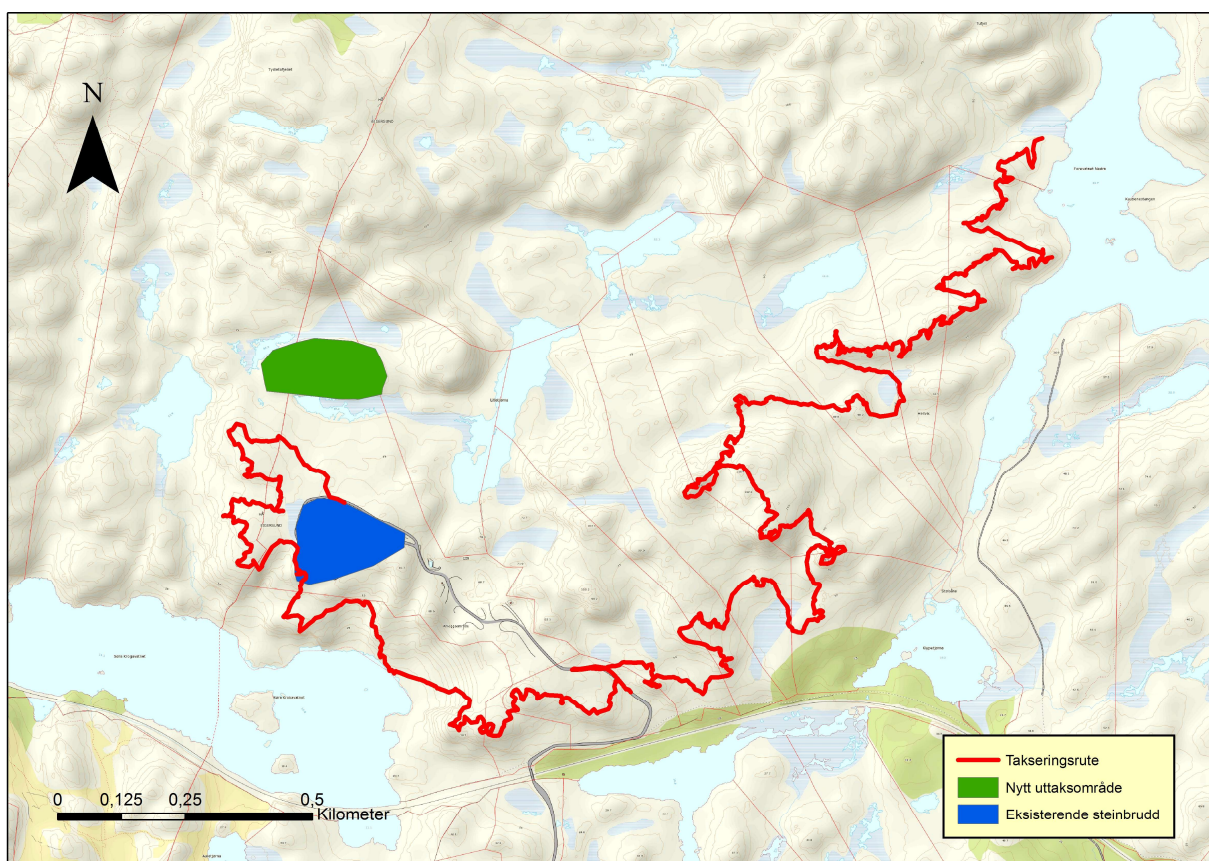

Figur 4.1. Beliggenhet av dagens steinbrudd og området for utvidelse. Mellom disse bruddene etableres det en tilknytningsvei.

5 METODIKK

Rapporten baserer seg på feltarbeid og øvrig datainnsamling. Bjarne Oddane kontrollerte 4 kjente reirplasser den 4. juni 2015 (4 reir), mens forfatter kontrollerte ytterligere en reirplass den 14.7. Det ble registrert om reirplassene hadde vært i bruk, om det var byttedyrrester og øvrig relevante forhold. Da det er gjennomført betydelig søk etter reirplasser i hubroterritoriet tidligere år, ble det ikke søkt etter ytterligere reirplasser.

Den 14.7 gikk forfatter opp en takseringsrute som tidligere er benyttet. Denne ble etablert i 2002, og hensikten med denne er å registrere spor etter hubro i den delen av territoriet som den berører. Sporfunnene vil gi en indikasjon på arealbruken til hubroene langs ruta, og registreringene har hatt nytte for å vurdere artens tilpasning til steinbruddet. Traseen for ruta fremgår av figur 5.1.

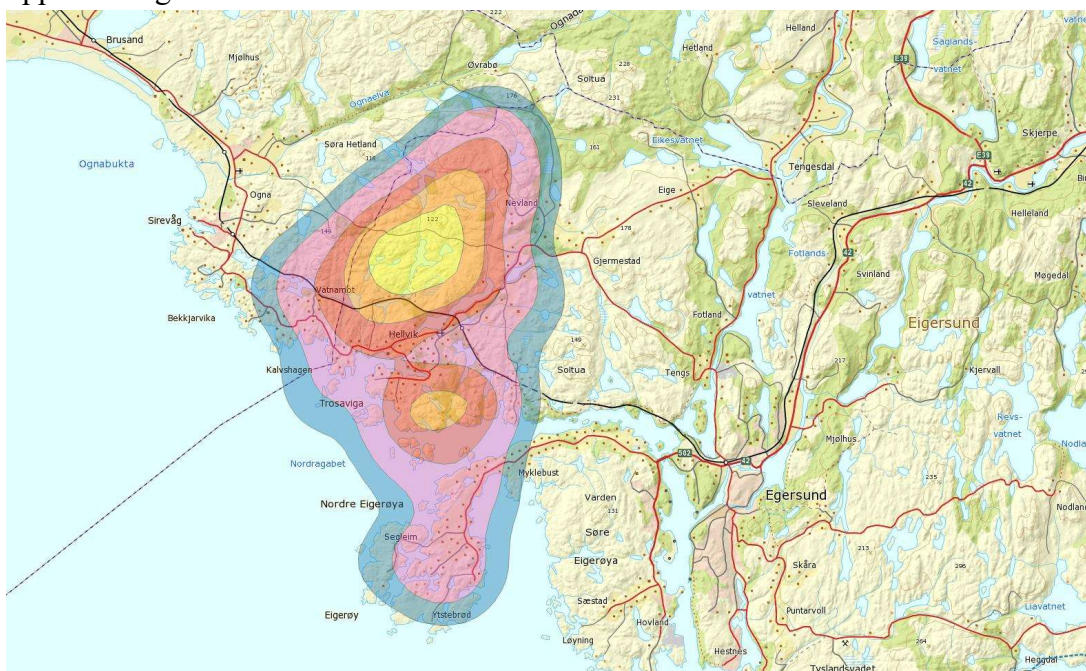

Figur 5.1. Traseen for takseringsruta.

6 HUBRO I INFLUENSOMRÅDET FOR STEINBRUDDET

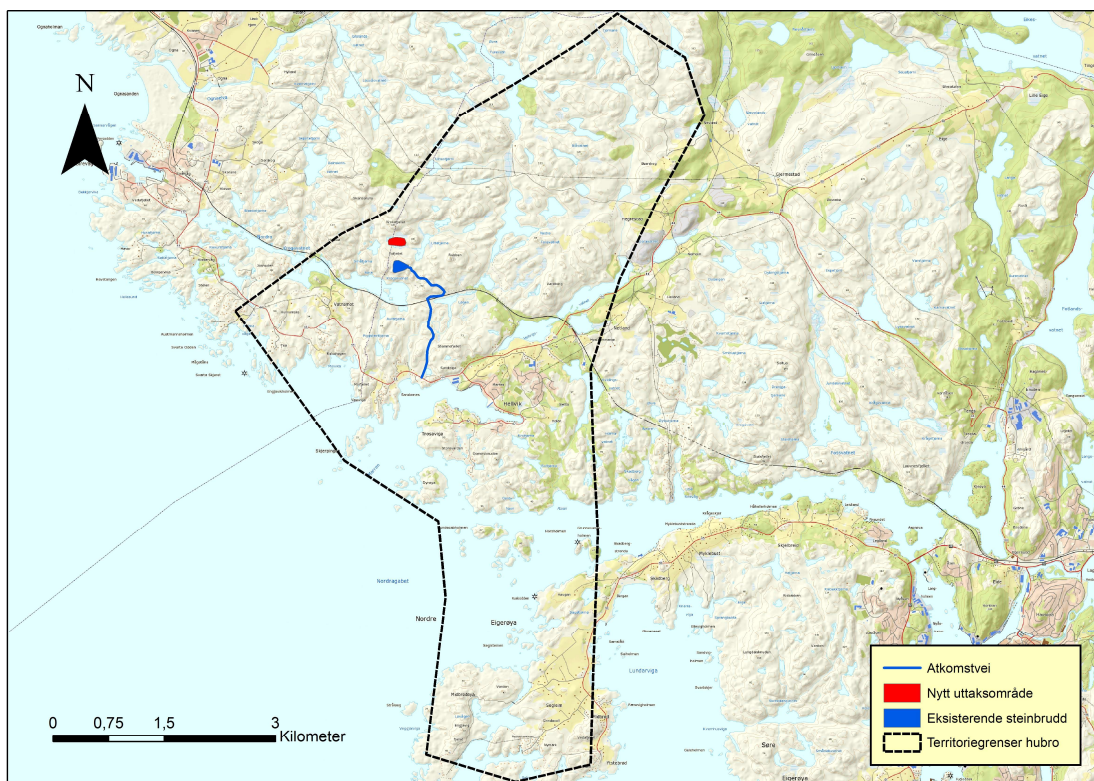
6.1 Territoriets avgrensning

I regi av Ecofact, ble hannen i hubroterritoriet innfanget og påsatt satelittsender våren 2007. Denne senderen sendte signaler i en 3 måneders periode. Figur 5.1 viser hvor det var størst sannsynlighet at hubroen oppholdt seg i hekketiden for denne perioden. Kjerneområdene, dvs. de gule områdene, har høyest sannsynlighet for at hannen oppholdt seg der.

Figur 6.1. Sannsynlighet for treff av hubrohannen sommeren 2007. Gule områder med størst sannsynlighet. Figuren stammer fra satelittprosjektet.

Basert på plottene fra hubrohannen og ropende fugler, er det utarbeidet et kart for territoriet/leveområdet for hubroene. Avgrensingen som fremgår av figur 6.1 er kun tentativ. Den sørlige delen, på Eigerøy, kan være kun et leveområde – og ikke et territorium som aktivt forsvares.

Figur 5.1. Beliggenhet av hubroterritoriet som dekker tiltaksområdene.

6.2 Reirplasser og ungeproduksjon

Pr. august 2015 er det kunnskap om 5 reirplasser innenfor det aktuelle hubroterritoriet som dekker steinbruddet. To av disse er ikke dokumentert brukt i perioden 2000 – 2015. Alle reirplassene er lokalisert i den nordlige delen av territoriet (se figur 5.1). I tabell 6.1 er det en oversikt over bruken av de kjente reirplassene.

Tabell 6.1. Fakta om reirplasser innenfor hubroterritoriet.

Reirplass kode	Beskrivelse
A	Reirplassen ble lokalisert i 2002, da det var to unger. I 2003 var det ikke hekking her, mens i 2004 – 2006 ble reirplassen ikke sjekket opp. Var også benyttet i 2007 (1 unge), 2010 (2 unger) og 2011 (avbrutt hekking).
B	Ingen opplysninger om reirplassen før i 2013, da den ble lokalisert. Både i 2013 og i 2014 var det 2 unger her. I 2002 og 2003 ble det søkt etter en reirplass i samme område, og sporfunn vitnet om at den kan ha vært i bruk også da.
C	Reirplassen har vært kjent av informanter siden 80-tallet. Skal ha vært i bruk på 80- og 90-tallet, men hylla er nå gjengrodd og reirplassen ligger svært nær inngrep knyttet til steinbruddet. Reirplassen vurderes av denne grunn som lite aktuell for bruk av hubroene nå.
D	Reirplassen ble lokalisert i august 2000. Byttedyrrester og dun vitnet om hekking samme år. Lokaliteten sjekket opp i 2002, 2003 og 2015, men var ikke i bruk noen av årene.
E	Denne reirplassen ble lokalisert i 2000. Det var kun gamle sporfunn på stedet, og lokaliteten hadde da neppe vært i bruk på flere år. Reirplassen ble sjekket opp i 2002, 2003 og 2015 – uten hekking noen av årene.

Reirplasser er sjekket i 12 år, og minst 10 unger er produsert. Med grunnlag i oversikten ovenfor, har territoriet produsert **minimum** 0,83 unger/år i perioden 2000 – 2015. Da to av reirplassene som har produsert unger kun er sjekket opp noen få av årene, er det sannsynlig at den reelle ungeproduksjonen i territoriet har vært høyere. Det kan heller ikke helt utelukkes bruk av hittil ukjente reir i denne perioden.

Empiri for hekkende hubroer i S-Rogaland tilsier at det aktuelle hubroterritoriet har en normal ungeproduksjon for landsdelen (Bjarne Oddane, pers. medd.).

6.3 Hekkesesongen 2015

Som det fremgår av kapittel 5.2, ble det ikke registrert hekkende hubroer i 2015. Alle fem reirplasser ble sjekket opp, og ingen av reirene hadde oppskrapt reirgrop, som er en forberedelse til hekking.

Under gjennomgangen av takseringsruta ble det ellers registrert både ferske og gamle spor etter hubro på flere steder i territoriet. Dette omfattet både gulpeboller, byttedyrrester og ekskrementer. Også nær reirplassene ble det funnet ferske spor etter hubro. Det ble registrert spredte spor av hubro langs hele rutas lengde – også tett opptil steinbruddet.

Med grunnlag i overnevnte, konkluderes det med at hubroene holder territoriet, men sto over hekkingen i 2015. Det er å bemerke at det er gjennomført anleggsarbeid i 2014 og 2015 nærmere de tre reirplassene som har vært i bruk. Dette kan ha påvirket hubroene negativt, men like plausibelt er det andre forhold har spilt inn. Året har vært et meget dårlig produksjonsår for hekkende hubro i søndre delen av Rogaland, med kun 3+ produserte unger på 2 av parene. Også for artene havørn, kongeørn og kattugle har det vært et meget dårlig produksjonsår for landsdelen i 2015. Dette vitner om at klimatiske forhold i tillegg til næringssituasjonen kan ha spilt inn på den dårlige ungeproduksjonen.

6.4 Steinbruddets påvirkning av hubroens ungeproduksjon

Selv om det er mangelfulle referansedata for perioden før oppstart av steinbruddet, er det **foreløpig** ikke noe som tyder på at driften av steinbruddet har påvirket ungeproduksjonen i territoriet. Territoriet har normal ungeproduksjon for hubroterritorier i landsdelen, og paret har også i de siste årene benyttet en reirplass som ligger nær bruddet.

Selv om hubroenes arealbruk og ungeproduksjon synes å være lite påvirket av steinbruddet, kan det ikke dokumenteres at disse forholdene har vært upåvirket av driften.

6.5 Utvidelse av steinbruddet – videre overvåking

En utvidelse av steinbruddet vil medføre at det blir habitatendringer og forstyrrende aktiviteter nærmere alle de tre reirplassene som har vært i bruk. For å spore eventuelle negative virkninger, er det viktig at lokaliteten følges opp årlig med tilsvarende metodikk som i år.

7 REFERANSER

Appelgren, L. og Tysse, T. 2013. *Konsekvenser for naturmiljøet ved utvidelse av steinbrudd ved Hellvik, Eigersund kommune*. Ambio miljørådgivning as.

Tysse, T. 2000. *Konsekvenser for hubro og annet vilt ved etablering av prøveuttak av stein ved Hellvik, Eigersund kommune*. Ambio miljørådgivning as.

Tysse, T. 2002. *Overvåking av hubro ved steinbrudd i Hellvik*. Ambio miljørådgivning as.

Tysse, T. 2003. *Overvåking av hubro i tilknytning til steinbrudd ved Hellvik*. Ambio miljørådgivning as.